

U S N E S E N Í

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Ludmily Valentové a soudců JUDr. Lenky Matyášové, Ph.D. a JUDr. Jakuba Camrdy, Ph.D. v právní věci žalobce: **Mgr. Mgr. Mgr. I. B.**, proti žalovanému: **Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy**, se sídlem Praha 1, Karmelitská 7, v řízení o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 23. 11. 2007, č. j.: 25 997/2007-30 a o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 30. 4. 2010, č. j. 5 Ca 15/2008 - 57 vedené u Nejvyššího správního soudu pod sp. zn. 7 As 66/2010, o námitce podjatosti žalobce proti soudci Nejvyššího správního soudu JUDr. Karlu Šimkovi,

t a k t o :

Soudce Nejvyššího správního soudu JUDr. Karel Šimka není vyloučen z projednávání a rozhodnutí právní věci vedené u Nejvyššího správního soudu pod sp. zn. 7 As 66/2010.

O d ů v o d n ě n í :

Žalobce podal kasační stížnost proti rozsudku Městského soudu v Praze (dále také jen „městský soud“) ze dne 30. 4. 2010, č. j. 5 Ca 15/2008 - 57, jímž uvedený soud rozhodl tak, že vyslovil nicotnost rozhodnutí Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ze dne 23. 11. 2007, č. j.: 25 997/2007-30 a dále, že žalovaný je povinen zaplatit žalobci náhradu nákladů řízení ve výši 2000 Kč do 30 dnů od právní moci rozsudku. Městský soud předložil spis sp. zn. 5 Ca 15/2008 Nejvyššímu správnímu soudu k rozhodnutí o kasační stížnosti. U Nejvyššího správního soudu je věc vedena pod sp. zn. 7 As 66/2010 a rozvrhem práce tohoto soudu byla přidělena k projednávání a rozhodnutí soudci sedmého senátu JUDr. Karlu Šimkovi.

V písemnosti ze dne 22. 8. 2010 adresované Nejvyššímu správnímu soudu uplatnil žalobce námitku podjatosti soudce Nejvyššího správního soudu JUDr. Karla Šimky s odůvodněním, že JUDr. Karel Šimka je v pracovněprávním vztahu s Právnickou fakultou Univerzity Palackého v Olomouci, vyučuje na této fakultě předmět „Právní záruky ve veřejné správě“, a protože souzená věc se bezprostředně týká této fakulty, neboť

rozhodnutím žalovaného Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ze dne 23. 11. 2007, č. j.: 25 997/2007-30, byl potvrzen výrok rektora Univerzity Palackého o nejmenování žalobce děkanem Právnické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci, má JUDr. Karel Šimka na věci osobní zájem. Kromě toho JUDr. Karel Šimka udržuje přátelské vztahy s proděkanem Právnické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci JUDr. Filipem Melzerem, Ph.D., LL.M. a JUDr. Filipem Dientsbierem, Ph.D. S JUDr. Melzerem také studovali na univerzitě v Passau a od té doby pochází jejich přátelský vztah. Tykají si a scházejí se v Olomouci a Brně na přátelské úrovni v restauračních zařízeních. JUDr. Melzer i JUDr. Dientsbier navíc působili v letech 2003 až 2007 u Nejvyššího správního soudu jako asistenti soudců. Všechny tyto důvody vedou žalobce k závěru, že je zde významné riziko, že JUDr. Karel Šimka se nechá od JUDr. Filipa Melzera coby proděkana Právnické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci ovlivnit v neprospěch žalobce.

K námitce podjatosti se vyjádřil soudce Nejvyššího správního soudu JUDr. Karel Šimka tak, že po skutkové stránce v podstatě potvrdil údaje uvedené žalobcem v námitce, tedy že se delší dobu osobně zná a udržuje přátelské vztahy s jedním z proděkanů Právnické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci JUDr. Melzerem (dokonce s ním opravdu občas navštěvuje i různá restaurační zařízení) a osobně zná, byť toliko v rovině kolegiální, nikoli přátelské, i dalšího proděkana uvedené fakulty JUDr. Dientsbiera (oba jsou, stejně jako JUDr. Šimka, členy vědecké rady právnické fakulty v Plzni). Dále JUDr. Karel Šimka uvedl, že skutečně sporadicky přednáší, podobně jako vícero dalších soudců Nejvyššího správního soudu, na Právnické fakultě Univerzity Palackého v Olomouci o správním soudnictví. Závěrem se soudce JUDr. Karel Šimka vyjádřil tak, že na věci žádný osobní zájem nemá; jeho vztahy k oběma proděkanům nepřekračují rámec běžných přátelských či kolegiálních vztahů, které udržuje s desítkami dalších lidí.

Podle § 8 odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, dále s. ř. s., soudci jsou vyloučeni z projednávání a rozhodnutí věci, jestliže se zřetelem na jejich poměr k věci, k účastníkům nebo k jejich zástupcům je dán důvod pochybovat o jejich nepodjatosti. Vyloučení jsou též soudci, kteří se podíleli na projednávání nebo rozhodování věci u správního orgánu nebo v předchozím soudním řízení. Důvodem k vyloučení soudce nejsou okolnosti, které spočívají v postupu soudce v řízení o projednávané věci nebo v jeho rozhodování v jiných věcech.

Týká-li se návrh na vyloučení soudce Nejvyššího správního soudu, rozhodne o něm jiný senát Nejvyššího správního soudu (§ 8 odst. 3 s. ř. s.).

Rozhodnutí o vyloučení soudce z důvodů uvedených v § 8 s. ř. s. představuje výjimku z ústavní zásady, podle níž nikdo nesmí být odňat svému zákonnému soudci s tím, že příslušnost soudu i soudce stanoví zákon (čl. 38 odst. 1 Listiny základních práv a svobod). Tak jak zákon tuto příslušnost stanovil, je tato zásadně dána, a postup, kterým je věc odnímána příslušnému soudci a přikázána soudci jinému, je nutno chápat jako postup výjimečný.

Důvodem vyloučení soudce pro podjatost je totiž garantovat spravedlivý proces, jehož základním předpokladem je nezávislost a nestrannost a nelze proto připustit, aby soudci rozhodovali v případech, kdy by mohli být na výsledku řízení jakkoliv přímo

zainteresováni. U osobnosti soudce je však třeba vždy vycházet primárně z toho, že se jedná o profesionála, který dokáže oddělit svoje soukromé zájmy od rozhodovací činnosti, na které se podílí, a u něhož je vždy na prvním místě respektování profesní a osobní cti. (viz usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 11. 6. 2010, č. j. Nao 46/2010 - 78).

Žalobce uplatnil návrh na vyloučení soudce Nejvyššího správního soudu JUDr. Karla Šimky z projednávání a rozhodnutí věci vedené u Nejvyššího správního soudu pod sp. zn. 7 As 66/2010 ve lhůtě uvedené v § 8 odst. 5 s. ř. s. v podstatě z těchto důvodů: jednak že má vztah k věci a jednak že má přátelský vztah k proděkanům Právnické fakulty v Olomouci JUDr. Melzerovi a JUDr. Dientsbierovi.

Předmět řízení, tedy věc o kterou v řízení jde a účastníky řízení, vymezil žalobce žalobou podanou u Městského soudu v Praze dne 10. 1. 2008. Žalobu podal žalobce proti žalovanému Ministerstvu školství, mládeže a tělovýchovy a domáhal se jí zrušení rozhodnutí žalovaného ze dne 23. 11. 2007, č. j. 25 977/2007-30 ve výroku II. pro jeho nezákonnost a vrácení věci žalovanému k dalšímu řízení. Výrokem II. citovaného rozhodnutí žalovaný rozhodl tak, že odkládá „odvolání proti rozhodnutí rektora Univerzity Palackého v Olomouci ze dne 31. 8. 2007 ve věci jmenování děkana Právnické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci na funkční období počínající dnem 1. listopadu 2007 s návrhem na vydání předběžného opatření“ ze dne 3. 10. 2007, které podal I. B., nar. x, s místem trvalého pobytu S. 279/34, x O., s adresou pro doručování Z. 13, x O.

Účastníky řízení tedy jsou žalobce Mgr. I. B. a žalovaný - Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (podle § 69 s. ř. s. žalovaným je správní orgán, který rozhodl v posledním stupni, nebo správní orgán, na který jeho působnost přešla). Žalobce v řízení před Nejvyšším správním soudem není zastoupen advokátem. Rovněž žalovaný v řízení před Nejvyšším správním soudem nemá zástupce. Žalobce v námitce podjatosti netvrdí vztah soudce Nejvyššího správního soudu JUDr. Karla Šimky k sobě, nebo žalovanému, eventuelně jeho zástupci, respektive k tomu, kdo za žalovaného před soudem v řízení jedná. Žalobce tedy v podstatě netvrdí vztah soudce Nejvyššího správního soudu JUDr. Karla Šimky k účastníkům řízení, respektive jejich zástupcům.

Žalobce však tvrdí, že soudce Nejvyššího správního soudu JUDr. Karel Šimka je vyloučen z projednávání a rozhodnutí věci proto, že má vztah k věci, to je Právnické fakultě Univerzity Palackého v Olomouci a jejím proděkanům JUDr. Melzerovi a JUDr. Dientsbierovi, neboť podstata věci se týká právě této fakulty – jmenování respektive nejmenování žalobce děkanem této fakulty. V této souvislosti je však třeba připomenout, že prvostupňové rozhodnutí, které na základě odvolání žalobce měl přezkoumávat žalovaný, nevydala Právnická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci, ale rektor Univerzity Palackého v Olomouci. Nicméně žalobce má za to, že JUDr. Karel Šimka je s Právnickou fakultou Univerzity Palackého v Olomouci v pracovněprávním vztahu, má na věci osobní zájem a má úzký vztah k vedení PFKU. Podle žalobce JUDr. Karel Šimka na této fakultě vyučuje předmět „Právní záruky ve veřejné správě“ v rámci bakalářského studijního programu Právo ve veřejné správě, o čemž předložil rozpis přednášek na akademický rok 2009/2010. Z předloženého rozpisu skutečně vyplývá, že dne 5. 11. 2009

měl JUDr. Karel Šimka přednášku na téma „Organizace správního soudnictví v České republice, Nejvyšší správní soud.“ a dne 26. 11. 2009 na téma „Řízení o žalobě proti rozhodnutí správních orgánů.“ Z předloženého rozpisu také dále vyplývá, že v akademickém roku 2009/2010, 3. ročníku bakalářského studijního programu Právo ve VS, zimním semestru, měli přednášky, mimo jiné, další tři soudci Nejvyššího správního soudu.

Podle nálezu Ústavního soudu ze dne 27. 11. 1996, sp. zn. I. ÚS 167/94, který v uvedené věci posuzoval vyloučení soudce z projedávání a rozhodnutí věci podle o. s. ř, jeho závěry však lze použít i v této věci posuzované podle s. ř. s.: *Podmínka § 14 odst. 1 o. s. ř. zakládá vyloučení soudců z projednávání a rozhodování věci nikoli pouze pro jejich skutečně prokázanou podjatost, ale již tehdy, jestliže "lze mít pochybnost o jejich nepodjatosti". Nejde tudíž pouze o hodnocení subjektivního pocitu soudkyně, zda se cítí nebo necítí být podjatá, anebo hodnocení osobního vztahu k účastníkům řízení, ale o objektivní úvahu, zda - s ohledem na okolnosti případu - lze mít za to, že by soudce podjatý mohl být.*

Podle § 84 odst. 1 zákona č. 6/2002 Sb., o soudech a soudcích, pracovní vztah soudce vzniká dnem, který je stanoven jako den nástupu do funkce, a zaniká dnem zániku funkce soudce. JUDr. Karel Šimka je soudcem Nejvyššího správního soudu a tím v pracovním vztahu k tomuto soudu.

Podle § 85 zákona č. 6/2002 Sb., soudce nesmí ode dne, který je stanoven jako den nástupu do funkce, až do zániku funkce soudce kromě výkonu funkce soudce a funkcionáře soudu, anebo činností spojených s dočasným přidělením k ministerstvu nebo k Justiční akademii, zastávat žádnou jinou placenou funkci ani vykonávat jinou výdělečnou činnost s výjimkou správy vlastního majetku a činnosti vědecké, pedagogické, literární, publicistické a umělecké a činnosti v poradních orgánech ministerstva, vlády a v orgánech komor Parlamentu, a to za předpokladu, že taková činnost nenarušuje důstojnost soudcovské funkce nebo neohrožuje důvěru v nezávislost a nestrannost soudnictví.

Z citovaného ustanovení tedy vyplývá, že soudce může vykonávat pedagogickou činnost. Jen z toho, že JUDr. Karel Šimka jako soudce Nejvyššího správního soudu pedagogickou činnost na Právnické fakultě Univerzity Palackého v Olomouci vykonával, respektive i vykonává, nelze dovodit jeho osobní zájem na tom, aby žalobce byl nebo nebyl jmenován děkanem této fakulty. JUDr. Karel Šimka pedagogickou činnost vykonával, respektive vykonává nad rámec svého plného pracovního úvazku u Nejvyššího správního soudu a na odměně za pedagogickou činnost není závislý. Jako soudce ho zabezpečuje stát hmotným zabezpečením (§ 75 odst. 1 zákona č. 6/2002 Sb.). K těmto závěrům dospěl rozhodující senát nikoliv jen na základě vyjádření JUDr. Karla Šimky, který připouští, že na Právnické fakultě Univerzity Palackého v Olomouci sporadicky externě přednáší o správním soudnictví, podobně jako více soudců Nejvyššího správního soudu, avšak podjatým se necítí, ale i po objektivním zhodnocení okolností případu. Rozhodující senát přihlížel také k tomu, že žalobce v tomto směru jiné tvrzení o vztahu JUDr. Karla Šimky k věci, než že je v pracovněprávním vztahu k Právnické fakultě Univerzity Palackého v Olomouci a přednáší, neuplatnil.

Žalobce však dále uplatnil, že JUDr. Karel Šimka udržuje přátelské vztahy s proděkanem Právnické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci JUDr. Melzerem a JUDr. Dientsbierem, což JUDr. Karel Šimka připustil zejména u JUDr. Filipa Melzera, s nímž se delší dobu zná a udržuje přátelské vztahy, a s nímž občas navštěvují i různá restaurační zařízení, a připustil, že osobně zná, byť toliko v rovině kolegiální, nikoli přátelské, i dalšího proděkana uvedené fakulty JUDr. Dientsbiera. Dále uvedl, že JUDr. Melzer a JUDr. Dientsbier jsou, stejně jako on, členy vědecké rady Právnické fakulty v Plzni. Vztahy k oběma proděkanům však, podle JUDr. Karla Šimky, nepřekračují rámec běžných přátelských či kolegiálních vztahů, které udržuje s desítkami dalších lidí.

Soudce je povinen dbát soustavným vzděláváním o prohlubování svých odborných právních a dalších znalostí potřebných pro řádný výkon funkce. K tomu vedle samostatného studia využívá zejména vzdělávací akce, organizované Justiční akademií, případně soudy a vysokými školami (§ 82 odst. 2 zákona č. 6/2002 Sb.). Soudci zákon umožňuje realizovat se v oblasti vědecké, pedagogické, literární, publicistické a umělecké.

Podle § 83 odst. 1 zákona č. 6/2002 Sb., soudce přispívá svými znalostmi a zkušenostmi při odborné přípravě a při odborném vzdělávání soudců, státních zástupců, justičních a právních čekatelů a dalších zaměstnanců soudů a státních zastupitelství, organizovaném Justiční akademií, ministerstvem, soudem nebo státním zastupitelstvím. Podle odst. 2 téhož ustanovení nebrání-li tomu plnění jeho povinností při výkonu soudnictví, může soudce přispívat svými znalostmi a zkušenostmi též při odborné přípravě notářů, advokátů, soudních exekutorů, advokátních koncipientů, notářských koncipientů, notářských kandidátů, exekutorských koncipientů a exekutorských kandidátů. Podle odst. 4 téhož ustanovení výkon činností podle odstavců 1 a 2 se považuje za výkon soudcovské funkce. To znamená, že soudce při výkonu své funkce soudce a zákonem povolených činností přijde do styku nejen s množstvím jiných právníků s nimiž mohl studovat, pracovat, zúčastňovat se seminářů, školení, přednášek a konferencí, ale přijde do styku také s lidmi jiných profesí. Jestliže soudce např. přednáší na vysoké škole, je zcela přirozené a odpovídající běžným poměrům, aby s ostatními přednášejícími kolegy diskutoval odbornou problematiku a to například i při společném obědě apod. Z takovýchto setkání, respektive přátelství založených na odborném zájmu nelze vyvozovat podjatost soudce, respektive pochybnosti o podjatosti soudce. Otázka podjatosti soudce nemůže být ve všech případech postavena zcela najisto, nicméně rozhodovat o této otázce je nutno vždy na základě existujících objektivních skutečností, které k subjektivním pochybnostem osob zúčastněných na řízení vedou. K vyloučení soudce z projednání a rozhodnutí věci však může v zásadě dojít teprve tehdy, když je evidentní, že vztah soudce k dané věci, účastníkům nebo jejich zástupcům, dosahuje takové povahy a intenzity, že i přes zákonem stanovené povinnosti nebude moci nebo schopen nezávisle a nestranně rozhodovat. O takový případ u JUDr. Karla Šimky nejde.

Nejvyšší správní soud v usnesení ze dne 11. 6. 2010, č. j. Nao 46/2010 - 78 dospěl k těmto závěrům: „*Odlíšnost postavení správních orgánů od jiných účastníků řízení ve správním soudnictví plyne i z toho, že extenzivní výklad u stanovení § 8 o dst. 1 s . ř . s . b y v edl a ž k takovým důsledkům, že by se soudce např. nesměl podílet na rozhodování ve věcech, v nichž by jako účastník řízení vystupoval správní orgán, u něhož byl tento soudce někdy v minulosti zaměstnán. Takovýto výklad považuje zdejší soud za absurdní a zjevně neúčelný,*

protože by mohl znamenat nevyužití odborných znalostí a praktických zkušeností konkrétních soudců. Proto zdejší soud činí závěr, že podjatost soudců ve vztahu ke správnímu orgánu je dána jen tehdy, jestliže se tito soudci přímo či nepřímo podíleli na projednávání a rozhodování věci u tohoto správního orgánu, příp. existuje-li k osobě, která před soudem za správní orgán jedná, skutečně osobní vztah.“ a dále, že “... je nesporným faktem, že v České republice existuje poměrně velmi úzká odborná komunita u některých právních specializací. Není proto výjimkou značná odborná provázanost jednotlivých osob: při pořádání odborných konferencí či seminářů a ve vystupování na nich, v kvalifikačním růstu (např. vedení či oponování disertačních nebo habilitačních prací), v recenzování odborných publikací apod. Je proto třeba vždy velmi bedlivě od sebe odlišovat ryze odbornou rovinu od roviny osobní. Pokud by se tak totiž nedělo a ryze odborná spolupráce osob různých profesí by bez dalšího měla vést k podjatosti soudců, kteří se na těchto odborných projektech podíleli, docházelo by ve svém faktickém důsledku k potlačování odborné úrovně rozhodovací činnosti soudů, a to z důvodů, které nelze považovat za rozumné. Jinak řečeno, při hodnocení možné podjatosti je třeba vždy v každém konkrétním případě velmi citlivě hodnotit, zda se lze domnívat, že je skutečně dán osobní vztah soudce k projednávané věci či k účastníkům řízení, anebo zda se ve skutečnosti jedná toliko o vztah, založený výlučně na jeho odbornosti. Toto konstatování činí zdejší soud právě s vědomím toho, že hodnocení podjatosti soudce lze velmi obtížně provádět v obecné či dokonce abstraktní rovině: vždy jde o posouzení konkrétních okolností toho kterého případu.“ Z těchto závěrů vychází Nejvyšší správní soud i v této právní věci, protože jsou na ni použitelné.

Nejvyšší správní soud proto rozhodl tak, jak je ve výroku tohoto usnesení uvedeno.

P o u č e n í : Proti tomuto usnesení **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 30. září 2010

JUDr. Ludmila Valentová
předsedkyně senátu